FN's VIRKSOMHED I 1952

Af PREBEN V. ASKGAARD

Sikkerhedsrådet har i det forløbne år afholdt ialt 42 møder; det 570. møde fandt sted 17. januar, og året sluttede med det 611. møde 23. december. Følgende spørgsmål har været til behandling: Indien-Pakistan, regulering og nedskæring af almindelige rustninger og væbnede styrker, optagelse af nye medlemmer, Tunis, en appel til staterne om at tiltræde og ratificere Genève-protokollen af 1925 om forbud mod at anvende bakteriologiske krigsmidler og en anmodning om undersøgelse af påstået bakteriologisk krigsførelse.

I *Kashmir* har der været våbenhvile mellem Indien og Pakistan siden 1. januar 1949, men der er stadig uenighed mellem de to parter om antallet og arten af de styrker, som må blive tilbage på de to sider af våbenhvilelinien, når demilitariseringsperioden er udløbet. Det er trods ihærdige anstrengelser ikke lykkedes dr. Frank P. Graham at komme meget videre i årets løb. På hans forslag vedtog Sikkerhedsrådet 23. december, at Pakistan måtte holde mellem 3.000 og 8.000 mand på sin side af linien og Indien mellem 12.000 og 18.000 mand på sin side, og på dette grundlag vil der blive forhandlet videre i 1953.

Spørgsmålet om *Genève-protokollen af 1925* kom frem på Sikkerhedsrådets møde 18. juni. Sovjetunionen, der havde foranlediget Sikkerhedsrådet sammenkaldt, fremhævede, at kun „et ubetydeligt mindretal" af de 48 stater, der havde underskrevet og tiltrådt protokollen, endnu ikke havde ratificeret den, nemlig U.S.A., Japan, Brasilien, Nicaragua, El Salvador og Uruguay. I betragtning af at protokollen forpligtede parterne til på enhver måde at bestræbe sig for at formå andre stater til at tiltræde den, burde Sikkerhedsrådet vedtage en appel herom. U.S.A. svarede, at præsident Truman i 1947 havde strøget Genèveprotokollen på listen over traktater, der skulle forelægges Senatet, fordi den var utidssvarende. De fleste lande, også Sovjetunionen, havde nemlig taget to væsentlige forbehold ved deres ratifikation: frihed til at bruge giftgas eller bakteriologiske krigsmidler mod enhver stat, der ikke har ratificeret protokollen eller mod enhver stat, som underskriveren erklærer, har brugt disse krigsmidler. På baggrund af de russiske *beskyldninger mod FN-kommandoen i Korea for bakteriologisk krigsførelse* kunne det ses, hvor farlige disse reservationer var. Derfor foreslog U.S.A., at man ikke længere skulle udveksle løfter om disse krigsmidler, men helt udrydde dem i forbindelse med en almindelig nedrustning. Anklagerne mod FN-kommandoen var blevet fremsat i nedrustningskommissionens første møder i marts og skarpt tilbagevist. Nu foreslog U.S.A. i Sikkerhedsrådets møde

20. juni, at det internationale Røde Kors skulle anmodes om at undersøge disse beskyldninger og indberette herom til rådet. Men forslaget strandede, fordi Sovjetunionen 23. juni insisterede på, at forslaget ikke kunne diskuteres uden deltagelse af repræsentanter for Kina og Nordkorea, hvad de øvrige medlemmer af rådet ikke ville gå med til. Sovjetunionens forslag om Genève-protokollen blev forkastet 26. juni med 10 stemmer mod 1.

De øvrige spørgsmål, der er behandlet i Sikkerhedsrådet, vil blive gennemgået i forbindelse med Generalforsamlingen.

Det økonomiske og sociale Råd holdt i det forløbne år en ekstraordinær og den ordinære 14. samling. På 6. Generalforsamlings opfordring holdt rådet sin første ekstraordinære samling i New York 24. marts og vedtog nye direktiver til *Menneskerettighedskommissionen*. De gik ud på, at kommissionen skulle udarbejde to konventionsudkast, et om civile og politiske rettigheder og et om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder. Derved håbede man at kunne fremskynde udarbejdelsen og vedtagelsen af menneskerettighedskonventionerne. Desuden skulle følgende bestemmelse indsættes i den ene eller i begge konventioner: „Alle folk skal have ret til selvbestemmelse". Efter disse direktiver opfordredes kommissionen til at fuldende sit arbejde, således at resultatet kunne komme til behandling på rådets 14. ordinære samling og videresendes til 7. Generalforsamling til endelig afgørelse, hvilket kommissionen dog ikke nåede.

Rådet holdt derefter sin *14. samling* i New York 20. maj–1. august. Da Rådet står under Generalforsamlingens myndighed og dets resolutioner derfor først bliver endelig afgjort dér, skal kun de vigtigste omtales her: finansiering af økonomisk udvikling, finansiering af den tekniske hjælp til underudviklede lande, forholdsregler til sikring af verdensøkonomiens stabilitet og fuld beskæftigelse, sociale forholdsregler på grundlag af den første rapport over verdens sociale situation, videreudvikling af velfærdsarbejdet for børn, konventionsudkast om kvinders politiske rettigheder.

Formynderskabsrådet har holdt sine to normale møder. *Den 10. samling,* „Stillehavs-samlingen", foregik i New York 27. februar–1. april. Her behandledes de årlige beretninger fra Vest-Samoa, New Guinea, Nauru og Stillehavsøerne (Marshalløerne, Marianerne og Carolinerne), indsendt af formynderstaterne New Zealand, Australien (Ny Guinea og Nauru) og U.S.A. De blev som sædvanligt omhyggeligt gennemgået i overværelse af sagkyndige repræsentanter fra formynderne. Derefter fremsatte rådet sine kommentarer og anbefalinger. Med hensyn til New Guinea udtalte rådet håbet om, at hele det uhyre område ville komme under administrativ kontrol i løbet af 1954, at flere indfødte ville blive uddannet til at overtage ansvarlige embeder og i det hele fik større andel i deres egne politiske og økonomiske anliggender. Overfor Nauru udtryktes bekymring for befolkningens fremtid, når hovedindtægtskilden, fosfatforekomsterne, er blevet udtømt. Som helhed understregedes nødvendigheden af forbedrede undervisningsforhold, særlig på Vest-Samoa og Stillehavsøerne. Det kneb hårdt med den højere undervisning. En ny og bedre fremgangsmåde ved behandlingen af de mange andragender fra formynderskabsområderne blev vedtaget, idet der blev oprettet et stående udvalg for andragender, der ikke blot skulle træde sammen ved Formynderskabsrådets samlinger, men også mellem

samlingerne, når det skønnedes nødvendigt. Den 10. samling blev stillet overfor ikke færre end 300 andragender, hvorfor denne reform er i høj grad påkrævet. Endvidere blev der truffet forberedelser til et besøg i de vestafrikanske formynderskabsområder, og et særligt udvalg blev nedsat til at studere de måder, hvorpå områdernes indfødte befolkning kunne knyttes nærmere til Formynderskabsrådets arbejde.

Rådets *11. samling,* „Afrika-samlingen", fandt sted i New York 3. juni–24. juli og fik udrettet et stort arbejde. Rådet behandlede det største antal årlige beretninger i dets historie, nemlig fra alle 7 afrikanske formynderskabsområder: Ruanda-Urundi (Belgien), Cameroon (Frankrig), Cameroon (England), Togoland (Frankrig), Togoland (England), Somaliland (Italien), Tanganyika (England). Rådets forslag omfattede forbedringer i områderne af politisk, økonomisk, social og undervisningsmæssig art. Belgien opfordredes til at ophæve indskrænkningerne i den indfødte befolknings bevægelsesfrihed; i Togolandene tiltrængtes en hurtigere udvikling på de sundheds- og undervisningsmæssige områder; i engelsk Cameroon blev der gjort for lidt for befolkningens politiske opdragelse; en større beskyttelse af de indfødtes rettigheder til jorden og skovene tiltrængtes i fransk Cameroon, og endelig anså rådet det for væsentligt for Tanganyikas hele fremtidige udvikling, at de økonomiske planer fik et større omfang. For første gang forelå en årsberetning fra den italienske administration af Somaliland. Da dette land skal være uafhængigt i 1960, betonede rådet, at det gjaldt om at udvikle og øge den indfødte befolknings andel i styret.

Også denne gang havde formynderskabsområdernes befolkning benyttet sig af deres ret til at indsende andragender, hvoraf der forelå 356. Ved hjælp af det nye stående udvalg for andragender, lykkedes det at få afviklet over 300. Sammen med årsberetningerne fra Østafrika behandledes den rapport om det periodiske besøg, der var blevet aflagt i de østafrikanske formynderskabsområder i 1951. Det er ikke underligt, at Formynderskabsrådets årsrapport til Generalforsamlingen nu er den største af hovedorganernes årsrapporter: 288 store, tospaltede sider foruden kort over alle 11 formynderskabsområder.

Den mellemfolkelige Domstol har haft et ret travlt år. Domme er blevet afsagt i 3 sager, bl. a. afgjorde domstolen den 22. juli med 9 stemmer mod 5, at den ikke har kompetence i sagen mellem England og Persien om den persiske nationalisering af olieindustrien.

7. Generalforsamlings 1. del, 14. oktober–22. december.

Generalforsamlingen trådte for første gang sammen i FN's nye hovedkvarter på Manhattan i New York. I den store mødesal er der plads til ca. 2000 mennesker; 636 delegerede, 270 observatører, 234 pressefolk og 800 besøgende.

Canadas udenrigsminister, *Lester Pearson,* blev valgt til forsamlingens præsident. Af de nordiske delegerede blev *T. Thors,* Island, valgt til rapportør for 1. udvalg, *Finn T. B. Friis,* Danmark, til viceformand for 5. udvalg og *Erling Wikborg,* Norge, til rapportør for 6. udvalg. Der var 76 punkter på dagsordenen, hvoraf man ikke nåede de 9. Ialt vedtog forsamlingen 98 resolutioner.

Generaldebatten afspejlede som sædvanlig verdens mest brændende storpolitiske spørgsmål. Mange havde ønsket den udsat på grund af det amerikanske præsidentvalg. Men den begyndte allerede 16. oktober og varede i første omgang til 20. oktober. Den blev genoptaget 10.–13. november. I første omgang talte 20 landes repræsentanter, og i anden omgang deltog 25 i debatten. Fra Norden bidrog denne gang Sverige.

To problemkomplekser dominerede i de fleste taler: Korea og bevægelsen for selvstændighed og ligeberettigelse blandt de farvede og afhængige folkeslag. Koreadebatten var meget bitter, og talerne stod meget stejlt overfor hinanden. Østblokken kaldte amerikanernes politik i krigsfangespørgsmålet for „tvangstilbageholdelse" og forlangte fuldstændig hjemsendelse, således som det efter deres mening ordret stod at læse i Genève-konventionen af 1949 om krigsfangers behandling. Så at sige alle andre lande, også Indien og de arabiske lande, ville ikke gå med til anvendelse af tvang ved hjemsendelsen. Det andet problemkompleks drejede sig først og fremmest om Sydafrika og fransk Nordafrika. Den sydafrikanske Union og Frankrig hævdede, at FN ifølge pagten ikke har kompetence til at blande sig i de enkelte staters indre anliggender, medmindre de udgør en trusel mod freden, og det var der ikke tale om her. Indien og araberstaterne hævdede heroverfor, at disse spørgsmål er så vigtige, at FN står og falder med den rigtige løsning af dem.

Den svenske udenrigsminister, *Østen Undén,* der tog ordet 16. oktober, understregede betydningen af international voldgift ved løsningen af retslige konflikter. Sverige havde forgæves søgt at få Sovjetunionen med hertil i anledning af striden om søterritoriets udstrækning i Østersøen og nedskydningen af de svenske flyvemaskiner. I forbindelse med en kort gennemgang af disse spørgsmåli gav han udtryk for sin anerkendelse af den måde, hvorpå England og Norge havde afgjort deres strid om den norske søgrænse. Den kommunistiske „freds"-offensiv havde helt glemt den gamle fredsbevægelses krav om voldgift i internationale forhold, men ville få større realitet, hvis den opfordrede staterne til at akceptere tvungen international voldgift i retskonflikter.

Korea: 18. oktober udsendte FN-kommandoen til underretning for Generalforsamlingen en specialrapport om den militære situation og våbenstilstandsforhandlingerne. Siden disse var begyndt 16 måneder tidligere havde ingen af parterne foretaget offensive aktioner, men der havde på den anden side været konstant og ofte heftig militær kontakt med deraf følgende alvorlige tab. FN-kommandoens militære mål havde været at sikre sine styrker mod en eventuel offensiv.

Generalforsamlingens 1. udvalg, det politiske udvalg, afholdt 26 møder om Korea 23. oktober–2. december. FN-kommandoen havde udsat våbenstilstandsforhandlingerne 8. oktober på grund af fortsat uenighed om krigsfangernes hjemsendelse. Meningsforskellighederne på de to sider var nu indskrænket til dette ene spørgsmål: om *alle* krigsfanger skulle hjemsendes, om nødvendigt med magt. Det var dette dødvande, Generalforsamlingen skulle bringe forhandlingerne over.

Ligesom ved generaldebatten hævdede Vyshinsky, Sovjetunionen, under diskussionerne i 1. udvalg, at FN-kommandoens standpunkt: at krigsfangerne ikke

måtte hjemsendes med magt, var ulovligt ifølge Genève-konventionen af 12. august 1949 om behandling af krigsfanger. Vyshinsky henviste til artiklerne 7 („Krigsfanger kan i intet tilfælde helt eller delvis give afkald på de rettigheder, der sikres dem ved nærværende konvention eller eventuelt ved de i foregående artikel omhandlede særlige overenskomster") og 118 („Krigsfanger skal ved de aktive fjendtligheders ophør ufortøvet frigives og hjemsendes ..."). Der opstod en dyst mellem Vyshinsky og Acheson, U.S.A., om den juridiske fortolkning af disse artikler, hvori megen skarpsindighed blev lagt for dagen. Vyshinsky konkluderede, at disse artikler forpligtede FN-kommandoen til at hjemsende *alle* krigsfanger uden hensyn til deres ønsker, mens Acheson, og med ham de fleste andre delegerede hævdede, at Genève-konventionen var lavet for at beskytte krigsfangernes rettigheder og ikke så meget rettighederne for de stater, hvori de var statsborgere.

Der blev fremsat 5 resolutionsforslag. Det første blev fremsat af U.S.A. på 21 staters vegne, hvoriblandt Danmark, Norge og Island, og indeholdt bl. a. en opfordring til Pekingregeringen og de nordkoreanske myndigheder om at gå med til en våbenstilstand, som anerkendte alle krigsfangers ret til hjemsendelse og ikke tillod brug af magt ved hjemsendelsen. Det andet blev fremsat af Sovjetunionen, hvorefter der skulle nedsættes en kommission, der skulle bemyndiges til at bilægge Koreastriden på grundlag af fuldstændig hjemsendelse af krigsfangerne. Så var man lige vidt.

Derefter blev der fremsat forslag af Mexico, Peru og Indien. Det sidste samlede snart hele interessen omkring sig, og det blev efter forskellige ændringer (den ene på dansk initiativ) vedtaget af Generalforsamlingen 3. december med 54 stemmer mod de 5 øststaters; Kina afholdt sig fra at stemme. Det indiske forslag slog i indledningen principielt fast, at frigivelsen og hjemsendelsen af krigsfanger skulle finde sted i overensstemmelse med Genève-konventionen, men at der ikke skulle bruges magt overfor krigsfanger for at forhindre eller for at sørge for, at de vendte tilbage til deres hjemlande. For at lette alle krigsfangers hjemrejse skulle der oprettes en hjemsendelseskommission, til hvilken alle krigsfangerne skulle overgives. Kommissionen skulle enten bestå af repræsentanter for Czechoslovakiet, Polen, Sverige og Schweiz eller repræsentanter for 4 stater, der ikke deltager i fjendtlighederne, 2 udpeget fra hver side, dog ikke repræsentanter for stater, som er faste medlemmer af Sikkerhedsrådet. Der skulle øjeblikkeligt finde en klassifikation af krigsfangerne sted på grundlag af nationalitet og bopæl, som det var blevet foreslået af den nordkoreanske og den kinesiske øverstkommanderende. Efter klassifikationen skulle krigsfangerne straks frit kunne vende tilbage til deres hjemlande. Hver part i konflikten skulle have ret og adgang til, på den måde som kommissionen foreskrev, at forklare de krigsfanger, som „hørte til dem", hvilke rettigheder de havde, og til at give krigsfangerne oplysninger om ethvert forhold, som havde med deres tilbagerejse til hjemlandet at gøre og særlig om deres fuldstændige frihed til at vende tilbage. Kommissionen skulle på sit første møde og før en våbenstilstand enes om at udnævne en opmand, der til enhver tid skulle stå til kommissionens rådighed og fungere som formand, hvis man ikke besluttede noget andet. Hvis kommissionen ikke kunne blive enig om udnævnelsen af opmanden inden 3 uger efter sit første møde, skulle dette

spørgsmål henvises til Generalforsamlingen. Når der var gået 90 dage, efter at våbenstilstandsaftalen var underskrevet, skulle afgørelsen af de krigsfangers skæbne, hvis tilbagerejse til hjemlandet ikke måtte være blevet gennemført, overlades til den politiske konference, som skulle sammenkaldes i henhold til art. 60 i udkastet til våbenstilstandsaftale, med anbefalinger om, hvad man burde gøre med dem, herunder forslag om en dato for fangenskabets ophør. Hvis der efter yderligere 30 dage fandtes nogen krigsfanger, som ikke var blevet hjemsendt, eller hvis fremtid ikke var blevet bestemt af den politiske konference, skulle ansvaret for deres ve og vel, og for hvad der senere skulle gøres med dem, overføres til FN, som i alle spørgsmål, som angik dem, skulle handle i nøje overensstemmelse med folkeretten.

Sovjetunionen stillede ændringsforslag til det indiske forslag. 11 af forslagets 17 artikler var blevet slettet, ligeledes forbudet mod magtanvendelse. Klassifikationen var blevet opretholdt, men det indiske forslags bestemmelse om, at krigsfangerne efter klassifikationen „straks frit skal kunne vende tilbage til deres hjemlande", var blevet ændret til, at de „straks skal vende tilbage til deres hjemlande". Det førnævnte russiske forslag og disse ændringsforslag blev forkastet både i udvalget og i forsamlingen.

Lester Pearson telegraferede 5. december det vedtagne forslag til Peking og Nordkorea, idet han samtidig opfordrede til at akceptere det for at lette mulighederne for „en konstruktiv og varig fred i Korea."

14. og 17. december forkastede kineserne og nordkoreanerne forslaget, fordi det efter deres mening var ulovligt, unfair og urimeligt.

Selvom det ikke blev sagt direkte, fremgik det tydeligt af forhandlingerne, at østblokkens stejle holdning overfor FN's altovervældende flertal i krigsfangespørgsmålet, var dikteret af bekymring for fremtidige konsekvenser af selv en begrænset anerkendelse af frivillighedsprincippet.

Tunis: 2. april bad 11 arabisk-asiatiske stater Sikkerhedsrådet om at overveje den „alvorlige situation i Tunis" og tage de nødvendige forholdsregler til at gøre ende på den, idet de mente, at den bragte opretholdelsen af mellemfolkelig fred og sikkerhed i fare. I Sikkerhedsrådets møde 2 dage efter modsatte Frankrig sig, at spørgsmålet blev optaget på dagsordenen, fordi en overenskomst, der var blevet afsluttet mellem Frankrig og Beyen, havde fjernet den situation eller tvist i FN-pagtens forstand, der måske havde været før. Ved afstemningen 14. april stemte 5 (Brasilien, Chile, Kina, Pakistan, Sovjetunionen) for spørgsmålets optagelse på dagsordenen, mens 2 (Frankrig og England) stemte imod, og 4 (Grækenland, Nederlandene, Tyrkiet, U.S.A.) afholdt sig fra at stemme. Da der kræves 7 stemmer for et spørgsmåls optagelse på dagsordenen, var det dermed faldet.

20. juni anmodede 13 arabisk-asiatiske lande om at få Generalforsamlingen indkaldt til en særlig samling, fordi situationen i Tunis var blevet forværret. Da Sikkerhedsrådet havde nægtet at optage spørgsmålet på sin dagsorden, var Generalforsamlingen ifølge pagten kompetent til at overveje det. For at imødekomme en sådan anmodning kræves der simpelt flertal blandt medlemmerne d.v.s. 31. Heller ikke denne gang lykkedes det for forslagsstillerne, idet kun 25 stemte for, mens 27 stemte imod.

30. juli anmodede de samme stater om at få Tunis opført på 7. Generalforsamlings dagsorden. Det lykkedes. Men allerede under sagens behandling i Generalkomitéen (der indstiller den endelige dagsorden til Generalforsamlingen), indtog Frankrig det standpunkt, at det ville betragte en eventuel FN-behandling af Tunisspørgsmålet som en indblanding i Frankrigs indre anliggender, hvorfor det ikke ville deltage i nogen diskussion eller afstemning om optagelse på dagsordenen.

Dette standpunkt blev som allerede nævnt opretholdt under generaldebatten og blev ført ud i sine yderste konsekvenser derved, at Frankrig nægtede at være til stede i 1. udvalg under sagens behandling. På forslagsstillernes vegne bestred Irak, at pagtens bogstav forhindrede spørgsmålets behandling i FN og tilføjede, at FN på sin kreditside netop havde sit bidrag til at skaffe afhængige folk deres uafhængighed: Indonesien, Libyen, Eritrea, og senere vil Somaliland følge efter (1960).

I 1. udvalg fremsatte Pakistan på de 13 landes vegne et resolutionsforslag, der opfordrede Frankrig til at genoptage forhandlingerne med „det tunesiske folks rette repræsentanter for at virkeliggøre selvbestemmelsesretten og muliggøre opfyldelsen af det tunesiske folks nationale aspirationer". Et 3-magts udvalg skulle medvirke hertil. Men flertallet mente, at dette forslag gik for vidt. Norges delegerede, Finn Moe, advarede mod at stemme for yderliggående resolutioner, som man på forhånd vidste ikke kunne gennemføres på grund af manglende samarbejde fra de medlemsstaters side, som faktisk havde afgørelsen i deres hænder. Samtidig rettede han en indtrængende appel til den franske regering om at imødekomme kravene om selvbestemmelsesret fra de nationale bevægelser i Tunis og Marokko. Endvidere tilsagde han Norges støtte til et af 11 latinamerikanske stater fremsat forslag, der efter Norges mening ikke gik længere, end det var klogt at gå, hvis der skulle ydes et praktisk bidrag til løsning af problemet.

Det latinamerikanske forslag blev vedtaget af udvalget. Det udtrykte sin tillid til, at Frankrigs regering, som et led i sin erklærede politik, vil søge at fremme den effektive udvikling af det tunesiske folks frie institutioner i overensstemmelse med pagtens formål og principper og udtrykte håbet om, at parterne vil fortsætte forhandlingerne så hurtigt som muligt med sigte på at indføre selvstyre for tuneserne i overensstemmelse med vedkommende bestemmelser i FN-pagten. 45 stemte for. Luxemburg, Belgien og Sydafrika stemte imod, fordi de bestred forsamlingens kompetence til at behandle spørgsmålet. Australien, England og Nederlandene afholdt sig fra at stemme af samme grund, mens østblokken afholdt sig fra at stemme, fordi de anså resolutionen for at være for svagt udformet. Forslaget blev vedtaget i forsamlingen 17. december.

Efter lignende retningslinier vedtog forsamlingen 2 dage efter en resolution om *Marokko.*

Sydafrika: I dette evigt tilbagevendende spørgsmål skete der to ting. Der blev nedsat to hjælpeorganer: en „Good Offices Commission", bestående af Cuba, Jugoslavien og Syrien, til at tilbyde sin hjælp i forhandlingerne mellem Sydafrika og Indien om behandlingen af folk af indisk oprindelse i Sydafrika, og en komité, til hvilken Pearson udpegede Ralph Bunche fra FN-sekretariatet,

Hernan Santa Cruz fra Chile og Jaime Torres Bodet fra Mexico, til nærmere at undersøge den racesituation, der var opstået i Sydafrika som følge af regeringens apartheid-politik. Som sædvanligt betragtede Sydafrika det som indblanding i indre anliggender og anså derfor resolutionerne for ugyldige, men erklærede sig for det indiske spørgsmåls vedkommende rede til at løse det uafhængigt af FN.

Østrig: Mod Sovjetunionens og de 4 øvrige østeuropæiske staters protest blev der vedtaget en appel til Sovjetunionen, England, U.S.A. og Frankrig om at gøre sig fornyede anstrengelser for at nå frem til en østrigsk fredstraktat, så okkupationen kunne ophøre og Østrig blive helt suverænt igen. Østlandene henholdt sig til pagtens art. 107, der drejer sig om behandlingen af tidligere fjendestater, i hvilken FN ingen kompetence har. Men de andre stater hævdede, at Østrig i henhold til Moskva-erklæringen ikke kunne betragtes som tidligere fjendestat.

Palæstina: Det er stadig ikke lykkedes at gøre de ca. 900.000 arabiske Palæstinaflygtninge til selvhjulpne mennesker, enten ved en tilbagevenden til Palæstina eller ved fast bosættelse i de arabiske stater, hvori de befinder sig nu. 6. Generalforsamling havde vedtaget et 3 års hjælpeprogram med en udgift på 50 mill. dollars til nødhjælp og 200 mill. dollars til konstruktive arbejder og bosættelser. Man forhøjede nu nødhjælpsbudgettet for 1952–53 med 5 mill. til 23 mill. dollars. Direktøren for FN's hjælpeaktion for Palæstinaflygtninge regnede med, at de igangværende arbejdsprogrammer ville lette mulighederne for at gøre flygtningene selvhjulpne i deres nuværende opholdslande og henviste i denne forbindelse særlig til de store planer i Jordan med støtte fra U.S.A. og England. Iøvrigt blev hjælpeaktionens arbejde rosende omtalt af de fleste talere.

I forbindelse med en arabisk klage over det arbejde, der var blevet udført af mæglingskommissionen for Palæstina, meddelte kommissionens formand, at der ikke siden sidst i 1951 havde fundet forhandlinger sted mellem de arabiske stater og Israel om den endelige fredslutning. Den arabiske klage blev forkastet.

Optagelse af nye medlemmer: Sikkerhedsrådet havde ikke i det forløbne år kunnet enes om at anbefale Generalforsamlingen at optage nye stater i FN. Forsamlingen har beskæftiget sig med dette spørgsmål siden 1947 og nedsatte denne gang en komité, bestående af repræsentanter for 19 lande, til at foretage et detailleret studium af alle de faktorer, der spillede ind. Herunder skulle pagtens bestemmelser, debatterne og beslutningerne i FN's organer, inclusive Den mellemfolkelig Domstols responsa, tages i betragtning. Desuden vedtog forsamlingen at udtale, at Japan, Viet Nam, Cambodia, Laos, Libyen og Jordan opfylder betingelserne for medlemsskab og derfor bør optages, hvorfor Sikkerhedsrådet anmodedes om at tage denne afgørelse til efterretning under behandlingen af disse landes ansøgninger. Men da Sovjetunionen stemte imod og har vetoret i Sikkerhedsrådet, er spørgsmålet ikke kommet sin løsning nærmere.

Eritrea: På 5. Generalforsamling i 1950 var der blevet vedtaget en detailleret plan, hvorefter denne tidligere italienske koloni skulle danne en federal enhed med Abessinien under den abessinske krone. Desuden udpegedes en FN-kommissær for Eritrea til at udarbejde en forfatning. Den blev til i samråd med

alle dele af befolkningen og blev vedtaget enstemmigt af en repræsentativ forsamling, valgt ved hemmelig afstemning, 10. juli 1952 og ratificeret af kejseren 11. august. En måned efter ratificerede kejseren forbundsloven. Den abessinske udenrigsminister takkede på Generalforsamlingen FN for løsningen af Eritreaspørgsmålet og afgav en højtidelig erklæring om, at Abessinien „i de mindste detailler" ville respektere Eritreas lokale selvstyre og forbundsloven.

Som nævnt måtte flere spørgsmål udskydes til Generalforsamlingens 2. del i 1953, deriblandt nedrustningsspørgsmålet og spørgsmålet om bakteriekrigsførelsen i Korea.

Økonomiske spørgsmål: Det vedtoges at opfordre medlemsstaterne til ialt at yde 25 mill. dollars i 1953 til FN's udvidede tekniske hjælpeprogram for de underudviklede lande, da denne hjælp bidrog til at hæve levestandarden i disse lande.

Finansiering af den økonomiske hjælp til de underudviklede lande er blevet et vigtigt spørgsmål. For at søge denne fremmet anmodedes Det økonomiske og sociale Råd om at udarbejde en plan om dannelse af et internationalt gave- og lånefond til næste Generalforsamling. Med det samme formål for øje skulle rådet sammen med Den internationale Bank arbejde videre med spørgsmålet om oprettelse af et internationalt finansinstitut samt undersøge, hvad FN og dets særlige institutioner kan gøre for at stimulere privat investering i de underudviklede lande, som er ganske utilstrækkelig i forhold til behovet.

Til fremme af jordreformer blev der vedtaget to resolutioner.

Endelig blev der vedtaget en resolution, hvorefter FN's medlemsstater anerkender hvert lands ret til nationalisering og fri udnyttelse af sine nationale hjælpekilder. I udvalget advarede flere delegerede mod denne resolution, fordi den kunne forskertse den tillid, der var nødvendig for forøgelsen af privat investering. Af denne grund vedtog forsamlingen et indisk ændringsforsalg, der tog sigte på at reducere resolutionens mulige uheldige virkning på investering af privat kapital.

Sociale, humanitære og kulturelle spørgsmål: Med 46 stemmer mod 0 vedtoges det at fremlægge konventionen om kvinders politiske rettigheder til underskrivelse. Polen, Saudi Arabien, Ukraine, Sovjetunionen, Yemen, Afghanistan, Hviderusland, Czechoslovakiet, Ecuador, Ægypten og Iran afholdt sig fra at stemme. Denne historiens første internationale konvention om kvinders rettigheder indeholder følgende 3 artikler:

1. Kvinder skal have ret til at stemme ved alle valg på samme vilkår som mænd.

2. Kvinder skal være valgbare til alle offentlig valgte organer, oprettet ved national lov, på samme vilkår som mænd.

3. Kvinder skal have ret til at indtage offentlige hverv og at udøve alle offentlige funktioner, fastsat ved national lov, på samme vilkår som mænd.

Endnu en konvention fremlagdes til underskrivelse, nemlig konventionen om international ret til berigtigelse, der tilsigter at give stater, der bliver udsat for falske nyhedsudsendelser fra et nyhedsbureau, mulighed for at sikre en berigtigelse tilsvarende offentliggørelse.

På grundlag af arbejdet i kommissionen for menneskerettigheder blev der vedtaget 3 resolutioner om selvbestemmelsesretten. Den første anbefaler medlemsstaterne at opretholde princippet om folkenes og nationernes selvbestemmelse, støtte retten til selvbestemmelse i områder under deres administration – gennem folkeafstemninger eller andre anerkendte demokratiske midler, fortrinsvis under FN's auspicier – og sikre de indfødte befolkningers direkte deltagelse i områdernes lovgivende og udøvende organer. Den anden anbefaler de administrerende stater frivilligt at indsende detaillerede oplysninger om selvstyrets omfang i områderne og deres politiske fremskridt samt hvilke forholdsregler, der er blevet taget til fremme af deres evne til selvstyre, til tilfredsstillelse af deres politiske aspirationer og til fremme af den gradvise udvikling af deres frie politiske institutioner. Den tredje anmoder menneskerettighedskommissionen om at udarbejde yderligere anbefalinger om international respekt for folkenes selvbestemmelsesret.

25. juli 1951 underskrev 24 stater i Genève konventionen om flygtninges retsstilling. Hidtil har kun Danmark ratificeret den; der kræves 6 ratifikationer, før den kan træde i kraft. På samme møde udarbejdedes et protokoludkast om statsløse personers stilling, der gik ud på at give de vigtigste bestemmelser i flygtningekonventionen anvendelse på de statsløse, som ikke er flygtninge. Generalforsamlingen vedtog nu en resolution, der anmoder generalsekretæren om at oversende staternes og forsamlingens bemærkninger til protokoludkastet til Det økonomiske og sociale Råd og anmoder rådet om at tage skridt til, at protokollen kan underskrives, såsnart flygtningekonventionen træder i kraft. Endvidere vedtoges efter behandlingen af rapporten fra FN's højkommissær for flygtninge to resolutioner, der understreger nødvendigheden af økonomisk støtte til højkommissærens særlige fond for nødstedte flygtninge og appellerer til medlemsstaterne om at give flygtningene de samme udvandringsmuligheder som staternes egne borgere.

FN's internationale børnehjælpsfond blev hyldet for sin indsats: 89 hjælpeplaner under udfoldelse i 49 lande og hjælp til børn i 72 lande og områder, særligt de underudviklede. Det betød et permanent bidrag til millioner af børns velfærd. Forsamlingen opfordrede regeringer og privatpersoner til at yde 20 mill. dollars for 1953.

Spørgsmål vedrørende ikke-selvstyrende områder: Under behandlingen af Formynderskabsrådets rapport i 4. udvalg vakte spørgsmålet om Wa-meru stammen i Tanganyika den heftigste diskussion. Også stammens egne repræsentanter fik lejlighed til at tale i udvalget. De anmodede om at få tilbagegivet land, som nogle af stammens medlemmer med magt var blevet fjernet fra for mere end et år siden. Flere stater rettede voldsomme angreb mod de engelske administrationsmyndigheder, der forsvarede sig med, at flytningen var blevet foretaget, fordi stammen ikke kunne klare sig i dette landområde, som efter flytningen nu blev mere rationelt udnyttet. Stammens repræsentanter hævdede her-

overfor, at de var blevet flyttet til et område med usundt klima. Udvalget vedtog at opfordre administrationsmyndighederne til straks at give stammen landet tilbage. Men dette forslag opnåede ikke vedtagelse i forsamlingen, fordi England hævdede, at kun en mindre del af stammen var blevet berørt af flytningen, og at det ikke kunne opfylde anmodningen.

Derimod vedtoges et forslag, der udtalte håbet om, at de administrerende myndigheder ville optage kvalificerede indfødte i deres delegationer til Formynderskabsrådet. Det har længe været ønsket fra mange sider at få de indfødte direkte med i rådets arbejde.

I Togoland, der er delt i en britisk og fransk administreret del, udgør Ewefolket den største befolkningsgruppe. Lige siden 1947 har dette folk bedt om at blive forenet under eet styre. Som grundlag for forhandlingerne i 4. udvalg forelå rapporten fra det periodiske besøg i Vestafrika. Indfødte repræsentanter deltog i møderne, hvis resultat blev en resolution, der anbefalede administrationsmagterne at gøre alt for at opnå en „hurtig, konstruktiv og rimelig løsning". De anmodedes endvidere om at forhandle med de politiske partier i områderne og få genoprettet et fællesråd for Togolands anliggender og forhandle med hinanden om at forene området under eet styre. Fællesrådet skulle have myndighed til at fremsætte anbefalinger i politiske, økonomiske, sociale og undervisningsmæssige sager samt angående forening af de to områder. Til rådet skulle der være almindelig valgret og hemmelig afstemning. I forsamlingen ændredes resolutionen derved, at det punkt, der anmodede administrationsmagterne om at forene området, blev forkastet, hvorefter den blev vedtaget med samtlige stemmer bortset fra 3, der afholdt sig fra at stemme.

I 1949 var der truffet bestemmelse om, at det særlige udvalg til behandling af oplysninger om de ikke-selvstyrende områder skulle nedsættes for at tidsrum af 3 år. Kolonimagterne har ikke været glade for dette udvalg, og England og Frankrig erklærede denne gang rent ud, at de ikke ville forpligte sig til fortsat at deltage i udvalgets arbejde. De understregede også kraftigt den forskel, der er mellem forpligtelserne til oplysninger efter pagtens kap. XI (ikke-selvstyrende områder) og efter kap. XII og XIII (formynderskabsområderne). Dog lykkedes det at få vedtaget udvalgets fornyelse for de næste 3 år. Men kolonimagterne fik forhindret en automatisk fornyelse af udvalget, som det var ønsket fra flere sider. Desuden vedtoges en resolution, der opfordrede kolonimagterne til at skabe muligheder for indfødt deltagelse i udvalgets arbejde. Også denne resolution stemte kolonimagterne imod. Norge undlod at stemme udfra det synspunkt, at det ikke nyttede meget at vedtage en sådan resolution, når alle de magter, der havde den virkelige afgørelse i deres hånd, stemte imod.

Siden 1949 har Generalforsamlingen beskæftiget sig med de faktorer, der skal tages i betragtning ved afgørelsen af, hvorvidt et område er eller ikke er et område, hvis befolkning endnu ikke har opnået fuldt selvstyre. Dette spørgsmål har stor interesse for Grønlands vedkommende. Som bekendt har den nye grundlov gjort denne tidligere koloni til en integrerende del af det danske rige, og grønlænderne bliver repræsenteret på rigsdagen på lige fod med den øvrige befolkning. Er denne nyordning i overensstemmelse med Danmarks forpligtelser ifølge pagten til „at fremme selvstyre, at tage behørigt hensyn til folkenes

politiske ønsker og støtte dem i den fremadskridende udvikling af deres frie politiske institutioner overensstemmende med hvert områdes og dets befolkningers særlige forhold samt disses forskellige udviklingsgrad", som der står i pagtens art. 73 b i kapitlet om de ikke-selvstyrende områder? 10. december vedtog Generalforsamlingen en ny resolution vedrørende ovennævnte faktorer. I forfatningskommissionens betænkning har prof. Alf Ross afgivet et responsum vedrørende Grønlands statsretlige stilling, hvori det understreges, at resolutionen ikke definitivt har løst spørgsmålet, idet en ny ad hoc komité nedsættes til at fortsætte studiet af „faktor"-spørgsmålet. Men da det er forudsat i resolutionen, at forpligtelsen efter pagten under visse forudsætninger også kan opfyldes ved, at et område, der hidtil har haft kolonial status, forenes mod moderlandet, når dette sker med frivillig tilslutning fra den lokale befolknings side, så må det antages, at den nye ordning af Grønlands statsretlige stilling ikke kan mødes med nogen indsigelse fra FN's side.

Trygve Lies tilbagetræden: 10. november anmodede Trygve Lie Generalforsamlingen om at få opført et nyt punkt på dagsordenen: udnævnelse af ny generalsekretær, idet han tilføjede, at det havde været hans agt at trække sig tilbage allerede i 1950 ved udløbet af den 5-årige embedsperiode; men han lod sig overtale til at fortsætte på grund af de vanskelige forhold, som Koreakrigen havde skabt. Nu mente han derimod, at en ny generalsekretær kunne være til større nytte, og han ønskede i hvert fald ikke, at generalsekretærstillingen skulle stå i vejen for en ny forståelse. Trygve Lies anmodning blev efterkommet af forsamlingen, og det nye punkt på dagsordenen vil blive behandlet på Generalforsamlingens 2. del i foråret 1953.

Budgettet: For 1953 blev der vedtaget et budget på 48.327.700 dollars. Af ændringer i bidragsskalaen kan nævnes: U.S.A. sat ned fra 36.90 til 35.12 %, Sovjetunionen sat op fra 9.85 til 12.28 % af det samlede budget. For de nordiske landes vedkommende er Norge ansat uforandret til 0.50 %, medens både Danmark og Sverige er gået lidt ned, henholdsvis fra 0.79 til 0.78 og fra 1.73 til 1.65 %.